

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A keresetindítás jogalapja
a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perekben**

Szerző:

dr. Jakab Ildikó

2014. október

1. A keresetindítás jogalapja a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perekben

1.1 A végrehajtási lappal elrendelt végrehajtás megszüntetése

A Pp. 368. §-a kimondja, hogy a végrehajtási lappal és a vele egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt pert akkor lehet indítani, ha a perben közölni kívánt tény

a) akkor történt, amikor az már nem volt közölhető a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló határozat meghozatalát megelőző eljárásban, vagy

b) a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló egyezség megkötése után következett be.

Mindkét esetben alapvető feltétel tehát, hogy az adós által állított tény a végrehajtandó határozat meghozatalát követően következzen be.

Amennyiben a végrehajtást végrehajtási lappal vagy vele egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal rendelték el, úgynevezett szűkebb körű végrehajtás megszüntetési és korlátozási per indítására van lehetőség. Az elnevezés arra utal, hogy mivel a végrehajtandó követelésről korábban már érdemben döntöttek, és az erről szóló határozat alapján történt a végrehajtási lap vagy az azzal egy tekintet alá eső végrehajtandó okirat kiállítása, már csak szűkebb körben van lehetőség a végrehajtási per megindítására, mint abban az esetben, amikor a végrehajtás végrehajtási záradékkal ellátott okirattal vagy a vele egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal indult. A szűkebb körű végrehajtás megszüntetési és korlátozási perekben a végrehajtandó követelés iránti érdemi jogvitának nincs helye.¹ Amint azt a Kúria is több határozatában leszögezte, a jogerős bírósági határozatban megállapított fizetési kötelezettséget a Pp. 368. §-ában írt

¹ A polgári perrendtartás magyarázata 2. Második, átdolgozott kiadás, 2006. Szerk: Németh János - Kiss Daisy, 2006., 2188. o.

feltételek megvalósulásának hiányában nem lehet vitássá tenni², a végrehajtás megszüntetése iránti per során az alapperben hozott határozat jogszerűsége már nem vizsgálható³.

Itt ki kell emelni, hogy az általánosan követett bírói gyakorlat szerint a végrehajtás megszüntetése iránti keresetben - mint többen a kevesebb - a végrehajtás korlátozása is beleértendő. Így ha az adós teljesítésre hivatkozással kéri a végrehajtás megszüntetését, de megállapítható, hogy nem a teljes tartozást fizette meg, akkor nem a kereset elutasításának van helye, hanem el kell végezni az elszámolást, és végeredményként a végrehajtás korlátozásáról kell dönten. Nem lehet olyan indokolással elutasítani a keresetet, hogy a végrehajtási perek szigorú határdeje nem teszi lehetővé, hogy a bíróság az elszámolással foglalkozzon.

A végrehajtási lappal egy tekintet alá eső okiratok a Vht. 15-16. §-ában felsorolt eseteken túl az ezzel egy tekintet alá eső közvetlen bírósági letiltás, a közvetlen bírósági felhívás, illetve a bíróság végrehajtást elrendelő végzése (például: önkényesen elfoglalt lakás kiürítésére kötelező végzés).

A perindítás alapjául szolgáló tények lehetnek: a teljesítés, a teljesítés lehetetlenné válása, a beszámítás, az elévülés, valamint a feleknek a végrehajtandó határozatban foglaltaktól eltérő megállapodása.

1.1.1 A teljesítés

A leggyakoribb végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perindítási hivatkozás, amikor az adós azt állítja, hogy a tartozását teljes egészében vagy részben megfizette a végrehajtást kérőnek, aki azonban a fizetés megtörténtét vitatja. A perben a bizonyítási teher Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt általános szabálya értelmében az adós felperesnek kell bizonyítania azt, hogy a teljesítés megtörtént. Az adós a teljesítés igazolására bármilyen bizonyítási eszközt igénybe vehet: különböző okiratokkal, pl. a végrehajtást kérő által kiállított nyugtával, postai feladóvevénnyel, készpénzfizetést igazoló számlával vagy átutalást igazoló számlakivonattal is alátámaszthatja állítását, de ugyanígy tanúbizonyítást is indítványozhat. A bonyolultabb banki szerződések esetén előfordulhat az is, hogy az elszámolásra szakértői bizonyítást rendel el a

² BH 1993.368.

³ Pfv.VIII.21.132/1998/3.

bíróság, ha vitatja az adós a végrehajtást kérő elszámolását. A szakértő feladatát akként kell meghatározni, hogy a szerződés szerint számolja el a részteljesítéseket és a tartozás egyenlegét vonja meg az adott időpontban.

Ha az adósra tekintettel harmadik személy fizeti ki az adós tartozását a végrehajtást kérőnek, aki e tényállítást tagadja, ugyancsak helye lehet végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti per indításának.

A teljesítéssel kapcsolatos probléma a gyakorlatban legtöbbször abból ered, ha az adós részletekben teljesít, ha az adósnak a végrehajtást kérővel szemben több tartozása is van vagy ha a tartozás időszakonként visszatérően vált esedékessé. A kamat számítása szintén vitás lehet a felek között. Ezen esetekben a bíróságnak kell elvégeznie az elszámolást a felek között: meg kell határozni, hogy pontosan mennyi a végrehajtást kérő követelése, az adós milyen összegű kifizetéseket teljesített és mikor, illetőleg, hogy azokat milyen sorrendben kell figyelembe venni és milyen követelések fedezésére kell elszámolni. Az elszámolás szempontjából annak nincs jelentősége, hogy a teljesítésre a végrehajtás elrendelését megelőzően vagy azt követően került sor, amint annak sem, hogy a behajtás a végrehajtás keretében történt vagy az adós önként teljesített.⁴

Az elszámolás során először is meg kell vizsgálni, hogy a végrehajtási eljárásban milyen összegű költségek merültek fel. Ebben jelentős segítséget nyújt, ha a végrehajtó megküldte a végrehajtási eljárás iratait, melyben sok esetben bírósági végrehajtói felhívásban egy okiratban összesítve szerepel a teljes tartozás valamennyi végrehajtási költség tételes feltüntetésével. Ezen költségek lehetnek: a végrehajtási eljárás illetéke, a végrehajtó munkadíja, készkiadása, a költségátalány, a behajtási jutalék stb... A végrehajtási összeg meghatározásának azért van különös jelentősége, mert részleges teljesítés esetén a befolyt összegből a Vht. 164. §-ában foglaltak alapján mindenképp a végrehajtási költségeket kell kielégíteni.

A végrehajtási költségek kielégítése után az adós által fizetett összeget először a végrehajtást kérőt megillető költségekre, majd a kamatokra, végül a főkövetelésre kell elszámolni.

A végrehajtást kérőt megillető költségek között a végrehajtást kérő által megfizetett végrehajtási

⁴ Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala Személyzeti és Oktatási Főosztály, A végrehajtás folytán indult bírósági peres és nemperes eljárások gyakorlatáról, szerk: Holakovszkiné dr. Pestovics Ilona, 2000., 110. o.

előleget már nem lehet figyelembe venni, hiszen az a végrehajtási költségek részeként már kielégítést nyert.

A gyakorlatban problémát okozhat, hogy a Ptk. késedelmi kamatra vonatkozó szabályainak megváltozása előtt indult végrehajtási eljárásokban módosítható-e a végrehajtási lap az időközbeni jogszabályi változás folytán megállapított kamatokra, és ha igen, mely szerv az, aki ezt módosíthatja, lehetséges-e csak erre hivatkozással végrehajtás megszüntetési pert indítani. A végrehajtók a törvényi késedelmi kamat szabályozásnak megfelelően számítják ki a követelést. Ha ezt a végrehajtást kérő vitatja, akkor kifogást terjeszthet elő, azonban csak erre tekintettel végrehajtás megszüntetési per nem indítható. Ugyanakkor, ha a végrehajtási per már folyamatban van, akkor a bíróságnak is a módosított Ptk. szabályok szerint kell elszámolnia a kamatokat.⁵

A teljesítés kapcsán a gyakorlatban felmerül az a kérdés, hogy indítható-e végrehajtás megszüntetési per azon az alapon, hogy a végrehajtást kérő álláspontja szerint, „már olyan régóta fizet és tiltják a jövedelméből az összeget, hogy valószínű, teljesen kiegyenlítette a tartozását”. Az egyik nézet szerint ez nem olyan ok, amely végrehajtás megszüntetésére szolgálhat, hiszen olyan tényt kell közölni, amely a végrehajtás rendes menetén kívül van, ezért, ha az adós úgy véli, hogy a végrehajtó nem megfelelően számította ki a tartozást, végrehajtási kifogással kell élnie. Más álláspont szerint azonban indítható végrehajtás megszüntetési per ezzel a hivatkozással, és mód van a kereseti kérelem alapján a végrehajtás korlátozására is, tehát a végrehajtás megszüntetési perben érdemben kell foglalkozni azzal a keresettel is, amely nem közöl olyan tényt, ami a végrehajtási eljárás rendes menetén kívül van.⁶

1.1.1.1 Gyermektartásdíj végrehajtásának megszüntetése iránti per

A teljesítésre alapított végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perek közül a leggyakoribb a gyermektartásdíj végrehajtásának megszüntetése iránti per. Ezekben a perekben az a vita tárgya, hogy az adós állítása szerint megfizette a gyermektartásdíjat, csekkeket is csatol, a végrehajtást kérő viszont nem tud arról nyilatkozni, hogy a teljesítés megfelelő-e. Amennyiben a gyermektartásdíjat megállapító ítélet határozott összegben határozta meg a gyermektartásdíjat,

⁵ Összefoglaló, A végrehajtás megszüntetési és korlátozási perek - A végrehajtási igényperek, A Magyar Bíróképző Akadémián 2009. január 19-21. között megrendezett szeminárium anyaga alapján írták: Drexlerné dr. Karcub Edit, Fónyiné dr. Kazareczki Andrea, dr. Szabó Mária, szerk.: Darákné dr. Nagy Szilvia, dr. Szabó Mária, 17. o.

⁶ Karcub-Kazareczki-Szabó 2009., 16. o.

viszonylag egyszerűen ki lehet számolni, hogy az adósnak mennyit kellett volna teljesítenie, figyelembe véve természetesen az esetleg megítélt hátralékot is. Ha viszont a gyermektartásdíjat megállapító ítélet százalékban és alapösszegben határozott a tartásdíj mértékéről, már nehezebb az elszámolást elvégezni. Ilyen esetekben, ha az adós munkaviszonnyal rendelkezik, akkor a munkáltatótól be kell szerezni olyan jövedelemigazolást, amely tartalmazza havi bontásban a nettó jövedelmet és letiltás esetén a levonásokat. Ilyenkor nem számolhatunk el kizárólag az alapösszeg alapján, hanem először ki kell számítani havonta a százalékos gyermektartásdíj összegét, az alapösszeg pedig csak akkor vehető figyelembe az elszámolás során, ha a százalék alapján kiszámított gyermektartásdíj összege nem éri el az alapösszeget. Gyakori, hogy a munkáltató úgy vonja le és utalja ki a gyermektartásdíjat a végrehajtást kérőnek, hogy nem tünteti fel, abból mennyi a folyamatos gyermektartásdíj és mennyi a hátralék, több gyermek esetén pedig, hogy a levont és kiutalt összeg mely gyermek után járó gyermektartásdíjra vonatkozik. A végrehajtást kérő ilyen esetekben valóban nem tudhatja, hogy hozzájutott-e az őt megillető követeléshez. A perben pontosan le kell vezetni a tartozás összegét, a teljesítéseket, majd ezt követően el kell végezni az elszámolást.

Megnehezíti az elszámolást a gyakorlatban az is, ha a felek között a gyermektartásdíj vonatkozásában több végrehajtás is folyamatban van, az adós pedig részben közvetlenül a végrehajtást kérő, részben pedig a végrehajtó felé teljesít. A Gödöllői Járásbíróság előtti 6.P.21.764/2013. számú perben a felperesi adós teljesítésre hivatkozva kérte a végrehajtás megszüntetését. A per során a végrehajtótól beszerzett iratok, valamint a felek nyilatkozatai alapján kiderült, hogy az adóssal szemben két végrehajtás is folyamatban volt a gyermektartásdíj vonatkozásában: a korábban elrendelt végrehajtást illetően a végrehajtó a nála közvetlenül eszközölt, valamint a végrehajtást kérő nyilatkozatai alapján figyelembe vett teljesítések alapján megállapította, hogy a végrehajtási eljárásban érvényesített követelés kiegyenlítést nyert, így az eljárás az 1/2002. (I. 17.) IM rendelet 33. § b) pontja alapján befejezett. Időközben azonban az adós a folyamatos gyermektartásdíj fizetésével ismét hátralékba került, ezért a végrehajtást kérő újabb végrehajtási lap kibocsátását kérte a bíróságtól. A bíróság az újabb végrehajtási lapot kibocsátotta, azonban azon a ténylegesen fennálló hátralék helyett - a végrehajtást kérő nyilatkozatának megfelelően - alacsonyabb összeget tüntetett fel, melyre azért került sor, mert

sem a bíróság, sem a végrehajtást kérő nem rendelkezett tudomással arról, hogy a köztes időszakban az adós által eszközölt befizetéseket a végrehajtó a korábbi időszakban felhalmozott tartozás csökkentésére számolta el. Minderre tekintettel a teljeskörű elszámolás elvégzését követően a bíróság a felperes keresetét elutasítva, az alperesi végrehajtást kérő kérelmeit azok tartalma alapján a felperest terhelő - konkrétan megjelölt időszakra esedékes - gyermektartásdíj tekintetében kiállítandó végrehajtási lap kibocsátása iránti kérelemnek tekintette, és az ítélet jogerőre emelkedését követően érdemi elbírálás céljából a Gödöllői Járásbíróságon végrehajtási ügyszámra iktatta, megjegyezve, hogy az alperesi igényérvényesítésnek a Vht. 14. § b) pontja alapján nincs akadálya, figyelemmel arra, hogy az alperest a fentiek szerint nem terheli mulasztás a végrehajtható okirat kiállítására irányuló kérelem előterjesztésében.⁷ A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék helybenhagyó ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásával maradéktalanul egyetértett.⁸

1.1.1.2 Végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása meghatározott cselekmény végrehajtása esetén

Meghatározott cselekmény végrehajtása iránt folyó eljárás esetén is mód van végrehajtás megszüntetése iránti perre. Erre általában akkor kerül sor, ha az adós azt állítja, hogy eleget tett a meghatározott cselekmény elvégzésére vonatkozó kötelezésnek, a végrehajtást kérő viszont azt állítja, hogy nem vagy nem szakszerűen, vagy az elvégzett cselekmény nem alkalmas a teljesítésre. Szintén sor kerülhet perindításra, ha a végrehajtó a helyszínen megvizsgálta, hogy teljesített-e az adós, és a jegyzőkönyvben azt rögzíti, hogy nem állapítható meg, hogy a teljesítés megtörtént-e. Ezekben az esetekben szakkérdés lehet a teljesítés megtörténtének, megfelelőségének megállapítása, ezért szükség esetén szakértő kirendelése sem mellőzhető.⁹ Amennyiben pedig a szakvélemény alapján azt lehet megállapítani, hogy a kötelezett fél a jogerős ítéletben foglaltaknak nem tett megfelelően eleget, a végrehajtás megszüntetésének nincs helye.¹⁰

⁷ Gödöllői Járásbíróság 6.P.21.764/2013/11.

⁸ Budapest Környéki Törvényszék 5.Pf.20.085/2014/5.

⁹ BDT 2002/571., Pfv.IX.22.382/2000/6

¹⁰ Pfv.E.20.474/2005/4.

1.1.2 A teljesítés lehetetlenné válása

Ha a végrehajtandó határozat meghozatala után akár a végrehajtás elrendelése előtt, akár azt követően válik lehetetlenné a szolgáltatás teljesítése, a végrehajtandó határozat kikényszerítésére már nincs mód, így a végrehajtási eljárást főszabály szerint meg kell szüntetni. Az azonban csak újabb perben dönthető el, hogy a teljesítés lehetetlenné válása a felek jogviszonyában a Ptk. lehetetlenülésre vonatkozó szabályai szerint milyen következménnyel jár.

Amennyiben a szolgáltatás teljesítése lehetetlenné válik, annak maradványa azonban az adós birtokában maradt, vagy az adós a szolgáltatás tárgya helyett harmadik személytől kárpótlást kapott vagy kérhet, a végrehajtást a maradványra lehet korlátozni. Ha a végrehajtandó határozat vagylagos szolgáltatás nyújtására kötelezte az adóst, és egyik szolgáltatás teljesítése válik lehetetlenné, a végrehajtást a megmaradó szolgáltatás teljesítésére kell korlátozni.

Pénzfizetésre folyó végrehajtás esetén fogalmilag kizárt a teljesítés lehetetlenülésére hivatkozni, mert a pénz helyettesíthető dolog.

Gyakorlati kérdésként merült fel, hogy ha cserelakás felajánlása mellett lakás elhagyására kötelezést tartalmaz a határozat, és a végrehajtás során derül ki, hogy az a cserelakás, ahova ki kell költöztetni a kötelezettet, már nincs meg, mód van-e a kötelezett végrehajtás során biztosított másik cserelakásba költöztetésére. Egységes álláspont szerint a felajánlott cserelakás megfelelőségéről a kiköltözésre kötelezéssel együtt az érdemi határozatban kell dönteni, tehát a cserelakást a végrehajtás során nem lehet felcserélni egy olyan másik lakással, aminek megfelelőségéről a bíróság érdemben nem határozott.¹¹

1.1.3 A beszámítás

A régi Ptk. 297. § (4) bekezdése értelmében végrehajtható határozattal vagy egyezséggel megállapított követelésbe csak ugyanilyen vagy közokiratba foglalt ellenkövetelést lehet beszámítani. Az ellenkövetelésnek a követeléssel egyneműnek és lejárnak kell lennie. Nincs helye beszámításnak, ha a végrehajtás olyan szolgáltatás iránt folyik, amelyet megállapodás alapján meghatározott célra kell fordítani. Ilyen például a társasházi közös költség. Nincs helye

¹¹ Karcub-Kazareczki-Szabó 2009., 19. o.

beszámításnak - a túlfizetés esetét kivéve - tartási, életjáradéki és baleseti járadék követeléssel, illetőleg a szándékosan okozott kár megtérítésére irányuló követeléssel szemben sem.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 6:50. § (2) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy végrehajtható okirattal vagy egyezséggel meghatározott, továbbá közokiratba foglalt pénzkövetelésbe ugyanilyen pénztartozást lehet beszámítani. A beszámítás kizártságát az új Ptk. a régihez hasonlóan szabályozza a 6:51. § (1) bekezdésében, azzal azonban, hogy a megállapodás alapján meghatározott célra fordítandó szolgáltatás beszámításának kizártságáról nem rendelkezik.

A bírói gyakorlat alapján a végrehajtás megszüntetése iránt indított per tárgyalását fel lehet függeszteni, ha a felperes választottbírói eljárásban olyan összegű követelést érvényesít az alperessel szemben, ami alkalmas az alperes követelésének megszüntetésére.¹²

A felperes 6.P.21.441/2012. szám alatt beszámításra alapítva indított végrehajtás megszüntetése iránti pert a Gödöllői Városi Bíróságon. Keresetében a vele szemben folyó végrehajtás megszüntetését arra hivatkozva kérte, hogy az alperessel szemben beszámítandó követelése van, az alperes ugyanis a csatolt „Átvételi elismervény” elnevezésű okiratban felsorolt ingóságok ellenértékét nem fizette meg a részére. A bíróság felhívására úgy nyilatkozott, hogy az átvételi elismervényben foglalt követelés érvényesítése iránt nem indított pert az alperessel szemben. A bíróság a keresetet elutasította, tekintettel arra, hogy a felperes beszámítani kívánt követelése nincs közokiratba foglalva, így annak beszámítására kizárólag akkor lett volna lehetőség, ha az átvételi elismervényben foglalt követelés tekintetében az alperessel szembeni marasztalást tartalmazó jogerős határozat születik, a felperes azonban az igénye érvényesítése iránt nem indított pert, így értelemszerűen végrehajtható határozat sem született.¹³

Amennyiben a felperes olyan végrehajtható határozattal megállapított követelésre hivatkozva terjeszt elő beszámításra alapított végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti keresetet, amelynek vonatkozásában már szintén végrehajtás folyik az alperessel szemben, a keresetben megjelölt végrehajtási eljárás megszüntetését vagy korlátozását megelőzően vizsgálni kell, hogy a végrehajtási költségek kiegyenlítésre kerültek-e, figyelemmel arra, hogy beszámítani

¹² BH 1993.39.

¹³ Gödöllői Városi Bíróság 6.P.21.441/2012/6.

kizárólag a feleket egymással szemben megillető összegeket lehet, a végrehajtási költség azonban nem a feleket illeti, így ügyelni kell arra, hogy mindenekelőtt minden végrehajtási költség a „saját” végrehajtásában elszámolásra kerüljön.

A gyakorlatban merült fel kérdésként, hogy ha a felperes közokiratba foglalt követelést kíván beszámítani, az alperes vitathatja-e a követelés jogosságát. Figyelemmel arra, hogy a Pp. 195. § (5) bekezdése értelmében ellenbizonyításnak a közokirattal szemben is helye van, az alperesi védekezés miatt ezt vizsgálni kell.¹⁴

1.1.4 Az elévülés

A végrehajtási jog elévülésével kapcsolatos szabályokat a Vht. 57. §-a tartalmazza. A végrehajtási jog a végrehajtandó követeléssel együtt évül el. A követelés jellegétől függően az anyagi jogi szabályok alapján lehet meghatározni, hogy mennyi az elévülési idő. A főkövetelés elévülésével az attól függő mellékkövetelések is elévülnek. Az elévülés kezdő időpontja a követelés esedékessé válásának ideje.

Hivatalból kell figyelembe venni a végrehajtási jog elévülését, ha az alapjául szolgáló követelés elévülése is hivatalból figyelembe veendő, mint pl. tartásdíj, életjáradék, baleseti járadék vagy bűnügyi követelés behajtása esetén. Főszabályként azonban a bíróság a végrehajtási jog elévülését kérelemre veszi figyelembe. Az új Ptk. 6:23. § (4) bekezdése kifejezetten is rögzíti, hogy az elévülést a bírósági vagy hatósági eljárásban nem lehet hivatalból figyelembe venni.

Az elévülés megszakadásával kapcsolatban a régi Ptk. a 327. § (3) bekezdésében akként rendelkezett, hogy ha az elévülést megszakító eljárás során végrehajtható határozatot hoztak, az elévülést csak a végrehajtási cselekmények szakítják meg. A Vht. 57. § (4) bekezdése értelmében a végrehajtási jog elévülését bármely végrehajtási cselekmény megszakítja. Megállapítható tehát, hogy ha két végrehajtási cselekmény között hosszabb idő telik el, mint az anyagi jog szabályai által előírt elévülési idő, akkor elévül a végrehajtási jog, a végrehajtást meg kell szüntetni.

Végrehajtási cselekmény lehet a végrehajtást kérő cselekménye, de lehet a bíróság vagy a végrehajtó cselekménye is. A Gödöllői Városi Bíróság előtt 8.P.21.425/2004. szám alatt folyamatban

¹⁴ Karcub-Kazareczki-Szabó 2009., 20. o.

volt perben a felperes a végrehajtási jog elévülésére hivatkozva kérte a végrehajtás megszüntetését. Arra hivatkozott, hogy a jogerős határozat meghozatalától számítva hat év telt el addig, amíg vele szemben az első végrehajtási cselekmény foganatosítására sor került. Álláspontja szerint az elévülést megszakító végrehajtási cselekménynek csak a végrehajtó olyan cselekménye tekinthető, amelyről az adós is értesítést kapott. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Határozatának indokolásában rögzítette, hogy a bírósági gyakorlat szerint a végrehajtást kérőnek a szünetelő végrehajtási eljárás folytatása iránti kérelme, csakúgy, mint a végrehajtási eljárás sürgetésére vonatkozó kérelem, olyan végrehajtási cselekménynek minősül, amely az elévülést megszakítja, és mivel a hivatkozott végrehajtási cselekmények között nem telt el az elévülésre a jogszabályban meghatározott öt év, a végrehajtási jog elévülését nem lehetett megállapítani. A felperes fellebbezése folytán eljáró Pest Megyei Bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyes indokainál fogva helyben hagyta, rámutatva arra is, hogy az elévülés megszakítása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az adós tud-e arról, hogy a jogosult végrehajtási lap kibocsátását kérte, a végrehajtó felhívására előlegezte a végrehajtási költségeket, intézkedést kért, stb.¹⁵

Az új Ptk. némileg szélesebb körben ad lehetőséget az elévülést megszakító jogérvényesítési eljárás befejezése után újból kezdődő elévülés megszakítására: a 6:25. § (3) bekezdése szerint az elévülést már nemcsak a végrehajtási cselekmények szakíthatják meg, mint a korábbi Ptk. rendelkezései értelmében, hanem a kötelelem megegyezéssel való módosítása is. A régi szabályozással egyezően azonban a végrehajtható határozat meghozatalát követően továbbra sincs mód az elévülés megszakítására írásbeli felszólítással. Ha tehát a végrehajtható határozat meghozatalát követően több mint hat évig semmilyen végrehajtási cselekmény nem történik, csupán a jogerős határozatban foglalt kötelezettsége teljesítésére hívja fel a jogosult a kötelezettet, a hat év múlva elrendelt végrehajtási eljárást a végrehajtási jog elévülése miatt meg kell szüntetni.¹⁶

Kérdésként merült fel a gyakorlatban, hogy a végrehajtási jog elévülésére hivatkozással előterjesztett végrehajtás megszüntetése iránti kérelem nemperes eljárásban vagy peres eljárásban bírálható-e el. A Fővárosi Ítéletábrán megtartott szakmai tanácskozáson elfogadott közös álláspont szerint a Vht. 41. § (1) bekezdése akkor alkalmazható, ha a végrehajtást kérő maga is elismeri, hogy

¹⁵ Gödöllői Városi Bíróság 8.P.21.425/2004., Pest Megyei Bíróság 5.Pf.28.111/2004/3.

¹⁶ Gödöllői Járásbíróság 6.P.20.190/2013/9.

a végrehajtási jog elévült. Ilyen esetben a Vht. 41. § szerinti eljárás lefolytatható. Amennyiben azonban a végrehajtást kérő vitatja, hogy a végrehajtási jog elévült volna, úgy nincs helye a nemperes eljárásban a vita eldöntésének, ugyanis nemperes eljárásban a bíróság bizonyítást nem folytathat le, tehát ilyenkor az adós végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben érvényesítheti igényét. Nincs elvi akadálya annak, hogy a bíróság - tartalma szerint - keresetlevélként lajstromozza az elévülésre alapított végrehajtás megszüntetése iránti kérelmet, ha azt a Vht. 41. §-a szerinti eljárásban elutasították, figyelemmel kell lenni azonban arra, hogy a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító végzés meghozatalának illetékviselési vonzata is van, így ha előre látható, hogy a keresetlevelet el kellene utasítani hiánypótlás nélkül, peres számra iktatása nem ajánlatos.¹⁷

Van olyan szakmai álláspont, amely szerint célszerűbb és költségkímélőbb lenne, ha már a végrehajtást foganatosító bíróság, a nemperes eljárás keretében dönthetne az elévülésről, természetesen lehetőséget adva a végrehajtást kérőnek az elévülés megszakadásának vagy nyugvásának igazolására¹⁸, míg mások éppen azt hangsúlyozzák, hogy kizárólag a peres eljárás biztosíthat megfelelő jogvédelmet a végrehajtást kérő részére, ezért a Vht. jelenlegi rendszerében a végrehajtási jog elévülését kizárólag perben kellene kimondani.¹⁹

A Vht. 82/A. § (6) bekezdése a végrehajtó által a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összeg végrehajtás alá vonása esetén lehetővé teszi, hogy a végrehajtást foganatosító bíróság elévülés okán a végrehajtást végzéssel megszüntesse. Ez a szabály azonban nem vonatkozik egyéb esetekre: mivel nem a végrehajtás foganatosításával kapcsolatos közös szabályok között került elhelyezésre, kiterjesztő értelmezésének nincs helye.²⁰

Amennyiben a bíróság elévülés miatt szünteti meg a végrehajtást, nem lehet rendelkezni arról, hogy a végrehajtás során levont vagy behajtott teljesítés visszajárna. Ha a végrehajtásban egyetemleges adósok vannak, akkor az elévülést mindegyik adósra külön- külön kell vizsgálni. Lényeges az is, hogy az adós lefoglalható vagyontárgya hiányában szünetelő végrehajtási eljárásban

¹⁷ Végrehajtási jogi szakmai tanácskozás a Fővárosi Ítéltáblán, írásbeli összefoglaló, 2013. július 15., dr. Pestovics Ilona, 11. és 20. o.

¹⁸ dr. Nagy Ibolya: A végrehajtás megszüntetésének lehetőségei és gyakorlati problémái a végrehajtási jog elévülése esetén, <http://www.jogiforum.hu/hirek/26947>, 2012.01.06.

¹⁹ dr. Tarczay Áron: A végrehajtási jog elévülésének néhány eljárási vonatkozása, <http://members.chello.hu/tarczay/vegrehajt.pdf>, 2014.08.24.

²⁰ Pestovics, 2013., 11. o.

a végrehajtási jog elévülése bekövetkezhet a szünetelés tartama alatt, ha nem történik semmilyen végrehajtási cselekmény, ezért a végrehajtást kérőnek célszerű az elévülési időn belül kezdeményezni az eljárás folytatását, arra is tekintettel, hogy az utóbb eredménytelennek bizonyuló kérelem előterjesztése is alkalmas a végrehajtási jog elévülésének megszakítására.²¹

Az egységesen követett bírói gyakorlat szerint elévülésre alapított végrehajtás megszüntetése esetén nem kell kimondani a rendelkező részben, hogy elévült a követelés: a bíróság az ítélet rendelkező részében az elrendelt végrehajtásról dönt, a végrehajtás megszüntetésének alapjául szolgáló körülmény (itt: elévülés) minden esetben az indoklásra tartozik.²²

Az elévülés nyugodhat is a Ptk. irányadó rendelkezései szerint, azonban az erre történő hivatkozás végrehajtási perek esetén a gyakorlatban nagyon ritka.

1.1.5 A feleknek a marasztaló határozatban foglaltaktól eltérő megállapodása

Előfordulhat, hogy a felek a végrehajtandó határozat meghozatalát követően a határozatban foglaltaktól eltérő tartalmú megállapodást kötnek: például a végrehajtást kérő lemond a végrehajtási jogáról, a követeléséről vagy annak egy részéről, vagy a perben megítélt követeléssel szemben a perben nem érvényesített követelést számítanak be, de az eredeti végrehajtandó határozatban foglaltaknál több követelés végrehajtására történő megállapodásra nincs lehetőség.

A Gödöllői Járásbíróság előtti 6.P.20.021/2014. számon folyamatban volt ügyben a felperes a gyermektartásdíj behajtása iránt folyó végrehajtás megszüntetését arra hivatkozva kérte, hogy Zoltán utónevű gyermeke után a gyermektartásdíj-fizetési kötelezettsége azzal a feltétellel áll fenn, hogy az alperes a gyermek folyamatosan folytatott tanulmányait iskolalátogatási igazolással igazolja, mely kötelezettségének azonban az alperes nem tett eleget. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolásában azzal érvelt, hogy a végrehajtási lap tanúsága szerint a végrehajtás elrendelésére a feleknek a Gödöllői Városi Bíróság jogerős végzésével jóváhagyott egyezsége alapján, annak tartalma szerint került sor, a jóváhagyott egyezség pedig a gyermektartásdíj-fizetési kötelezettség tekintetében nem tartalmazott semmilyen feltételt,

²¹ 1037/2004. számú polgári elvi határozat (Legf. Bír. Pfv. I. 21.879/2003. sz.)

²² Karcub-Kazareczki-Szabó 2009., 20. o.

iskolalátogatási igazolást sem; az pedig, hogy a felek a korábbiakban ügyvéd előtt ettől eltérően állapodtak meg, a végrehajtási eljárásban nem vehető figyelembe. A felperes az ítélet ellen arra hivatkozva terjesztett elő fellebbezést, hogy a felek eltérő megállapodása alapja lehet a végrehajtás megszüntetésének, márpedig a felek közötti, ügyvédi okiratba foglalt egyezség éppen ilyen eltérő megállapodás. A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Rámutatott, hogy a feleknek a marasztaló határozatban foglaltaktól eltérő megállapodásáról akkor beszélhetünk, ha a végrehajtandó határozat meghozatalát követően kötnek a határozattól eltérő tartalmú megállapodást: a perbeli esetben azonban a felperes által hivatkozott egyezség a végrehajtandó határozat meghozatalát megelőzően keletkezett. Kitért arra is, hogy a bíróság által jóváhagyott egyezség nem tartalmazott olyan kitételt, mely szerint a gyermektartásdíj-fizetési kötelezettség feltétele az iskolalátogatási bizonyítvány bemutatása, hangsúlyozva, hogy a gyermektartásdíj-fizetési kötelezettséget egyébként nem is lehet feltételhez kötni.²³

1.2 A végrehajtási záradékkal elrendelt végrehajtás megszüntetése

A Pp. 369. §-a szerint a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és a vele egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt pert akkor lehet indítani, ha

- a) a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre,
- b) a követelés egészen, illetőleg részben megszűnt,
- c) a végrehajtást kérő a teljesítésre halasztást adott, és az időtartama nem járt le,
- d) az adós a követeléssel szemben beszámítható követelést kíván érvényesíteni.

Látható, hogy a Pp. 369. §-a szerint sokkal szélesebb körben van lehetőség végrehajtási per indítására, mint a Pp. 368. §-ában foglalt esetben. Ennek oka, hogy míg a végrehajtási lap kiállítását megelőzően lefolytatott kontradiktórius eljárásban, bizonyítás eredményeként született a végrehajtandó határozat, az okirat záradékolását megelőzően ilyen eljárás nem volt, a felek nyilatkozatainak vizsgálatára, értékelésére nem került sor. Ezért ha az adós a végrehajtási

²³ Gödöllői Járásbíróság 6.P.20.021/2014., Budapest Környéki Törvényszék 5.Pf.20.393/2014.

záradékkal ellátott okiraton alapuló követelést alaptalannak tartja, a megindított végrehajtás megszüntetése iránti perben minden vitás kérdést felvethet, a követelés jogalapját is vitathatja: ilyenkor gyakorlatilag a végrehajtás megindítását követően bonyolódhat le az a jogvita, amelyre a végrehajtási lap alapjául szolgáló határozatban foglalt követelés esetén a végrehajtandó határozat meghozatalát megelőzően kerül sor.²⁴

1.2.1 A követelés létre nem jöttére alapozott per

E pont értelmében az adós vitássá teheti a követelés jogalapját és annak összegszerűségét, mértékét is. A végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perben tehát ezen hivatkozás esetén a bíróság lényegében ugyanazokat a tényeket és körülményeket vizsgálja, amelyeket akkor vizsgált volna, ha a végrehajtást kérő a záradékolási kérelem helyett előbb peres úton érvényesítette volna a követelését.²⁵ Az ilyen végrehajtás megszüntetési perben a felperesként fellépő adós a végrehajtást kérővel szemben mindazt a védekezést előterjesztheti, amellyel akkor élhetett volna, ha a végrehajtást kérő perben érvényesíti a követelését: a szerződést megtámadhatja, hivatkozhat arra, hogy a követelés semmis szerződésből ered vagy bírósági úton nem érvényesíthető.

Ezekben a végrehajtás megszüntetési perekben gyakori alperesi védekezés, hogy az adott érvénytelenség kérdésében a járásbíróság nem határozhat, mert az törvényszéki hatáskörbe tartozik (pl. értékhatár miatt, vagy a Pp. 23. § (1) bekezdésének k) pontja alapján, ha a tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelensége a per tárgya), illetőleg, hogy az érvénytelenséggel kapcsolatos perekben az adott szerződést kötő valamennyi félnek perben kell állnia, és a jogosulti oldalon történt engedményezés következtében a végrehajtást kérő személyében nem azonos a szerződést kötő féllel.

Ezen alperesi alaki védekezőknek az alapossága úgy ítélnél meg, ha megvizsgáljuk a végrehajtási záradékkal elrendelt végrehajtás megszüntetési perek szerkezetét: a jogosult marasztalási per megindítása helyett a végrehajtási kérelmében a közokirat végrehajtási záradékolását kéri. Ha a követelését perben érvényesítené, ennek a pernek az alperesét vagyis a jogviszony kötelezettjét védekezésként megilletné - a többi között - a beszámítási kifogás illetve az

²⁴ Németh-Kiss 2006., 2196. o.

²⁵ Pfv.I.21.046/2006/4.

érvénytelenségi kifogás előterjesztésének joga. A fogyasztói szerződés érvényességével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 2/2011. PK vélemény 4. pontjához fűzött indokolás rögzíti, hogy a Pp. hatásköri szabályai a perre állapítják meg a hatáskört, a pert pedig a hatáskör szempontjából a kereset illetve a viszontkereset alapján kell minősíteni. Mivel nincs eljárási szabály, ami a hatáskört a védekezés bármely formája szerint állapítaná meg, a per elbírálása körébe tartozó kifogásoknak (érvénytelenségi, beszámítási kifogás) a hatáskörre nincs kihatásuk, nem adnak alapot a per törvényszékhez való áttételére.

Nem egységes a gyakorlat annak megítélésében, hogy az összes szerződő fél perben állása nélkül vizsgálható-e a szerződés érvénytelensége. A többségi álláspont képviselői abból indulnak ki, hogy a kereset jogcíme a végrehajtás megszüntetése, csak az alapul fekvő ok az érvénytelenség. Mivel a per az adós és a végrehajtást kérő között folyik, a szerződésben részt vevők nem peres felek. Az érvénytelenségre csak kifogásként, a felek viszonylatában hivatkoznak, ezáltal a rendelkező részben nem történik meg az érvénytelenség kimondása, a szerződéskötés-kori állapot helyreállítása, a bíróság az érvénytelenség konzekvenciáit levonva csak a végrehajtás megszüntetéséről rendelkezik, és a jogi indokolásban kerül sor az érvénytelenség okának kifejtésére.²⁶ Ezzel ellentétesen döntött ugyanakkor egy konkrét esetben a Legfelsőbb Bíróság, amikor kimondta, hogy valamennyi szerződő, érdekelt fél perben állása nélkül a záradékolás alapját képező okirat érvénytelensége végrehajtás megszüntetési perben nem vizsgálható.²⁷

Annak megítélésénél, hogy a végrehajtás megszüntetési keresetben megjelölt érvénytelenség vizsgálata a követelés engedményezése esetében megköveteli-e a szerződést kötő felek kötelező perben állását, a régi Ptk. 329. § (3) bekezdése az új Ptk. 6:197. § (2) bekezdésében foglaltakkal egyezően ad eligazítást. E rendelkezések szerint a kötelezett az engedménnyel szemben érvényesítheti azokat a kifogásokat és beszámíthatja azokat az ellenkövetéseket is, amelyek az engedményezővel szemben az értesítéskor már fennállt jogalapon keletkeztek. A jogviszony kötelezettje tehát hivatkozhat az engedménnyel szemben a szerződés érvénytelenségére, a követelés megszűnésére, ezért az érvénytelenségre alapított keresetet az engedményező perben állása nélkül érdemben el kell bírálni.

²⁶ Karcub-Kazareczki-Szabó 2009., 28. o.

²⁷ Pfv.I. 20001/2004/4

Gyakran előfordul, hogy az adós a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perrel párhuzamosan külön pert is indít a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt. Felmerül a kérdés, hogy ilyen esetekben fel kell-e függeszteni a végrehajtás megszüntetési pert az érvénytelenségi perre tekintettel, illetve fennáll-e a perfüggőség esete. Egységesnek tekinthető a nézet, miszerint nincs perfüggőség, mert még ha ugyanazon felek között, ugyanazon ténybeli alapból származik is a jogvita, nem ugyanazon jogot érvényesítik, hiszen a végrehajtás megszüntetési perben a végrehajtás megszüntetését kérik, és csak az ok az alapul szolgáló szerződés érvénytelensége. Abban a kérdésben azonban már megoszlanak a vélemények, hogy mennyiben kell előkérdésnek tekinteni az érvénytelenségi pert, és ennek folyamánként felfüggeszteni a végrehajtási pert. Egyik álláspont szerint az érvénytelenség megállapítása a végrehajtás megszüntetésének nem előkérdése²⁸, míg a Kúria ezzel szemben úgy foglalt állást, hogy az érvénytelenség megállapítására indult per megteremtheti a jogalapját a végrehajtás megszüntetésének, ezért az érvénytelenségi per eldöntése a végrehajtási per előkérdése. Leszögezte ugyanakkor, hogy a per tárgyalásának felfüggesztése nem kötelező, csupán lehetőség a bíróság számára.²⁹ A per tárgyalásának felfüggesztése azért célszerű mégis az ilyen esetekben, mert volt már rá példa, hogy a végrehajtás megszüntetési és az érvénytelenségi pert külön-külön tárgyaló két bíróság ellentétes álláspontra jutott a szerződés érvénytelensége kérdésében.

Egységes a gyakorlat abban a tekintetben, hogy a végrehajtás megszüntetési perben a záradékolt közokirattal szemben is helye van ellenbizonyításnak, a bizonyítási kötelezettség ezen esetekben az adóst terheli.³⁰

Többször előfordul a gyakorlatban, hogy az adósok az engedményezési megállapodás érvénytelenségére hivatkozással indítanak pert a végrehajtás megszüntetése iránt, noha az egységesen követett bírói gyakorlat szerint a követelés engedményezésének érvénytelensége nem ad alapot a végrehajtás Pp. 369. § a) pontjára alapított megszüntetésére: ha a végrehajtási követelés érvényesen létrejött, annak az érvénytelen engedményezése nem hat ki a végrehajtás alapját képező jogviszony érvényességére, ily módon az adósok nem szabadulhatnak az ellenük indított végrehajtás alól a követelés engedményezésének érvénytelensége kapcsán.³¹

²⁸ Karcub-Kazareczki-Szabó 2009., 29. o.

²⁹ Pfv.I.20.772/2013/8.

³⁰ Pfv.I.20.153/2001/5., Pfv.I.21.253/2005/4., Pfv.E.20.193/2006/2.

³¹ BH 2010.330.

1.2.1.1 A fogyasztói kölcsönszerződésekkel kapcsolatos speciális szabályok és gyakorlat

Az elmúlt néhány évben a végrehajtási záradékkal elrendelt végrehajtás megszüntetése iránti perek túlnyomó többségét az alapul fekvő fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkozással indult, ún. „devizahiteles” perek jelentették. Ezen perekben az adós felperesek leggyakrabban a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 210. § (3) bekezdésében, valamint 213. §-ában foglaltakra hivatkozva állították, hogy a végrehajtani kívánt fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelen. A Gödöllői Járásbíróság végrehajtási pereket tárgyaló bíráinak tapasztalata szerint az adósok az esetek nagy részében a végrehajtási pert megelőzően vagy azzal egyidejűleg pert indítottak a fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása iránt is az arra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon, majd maguk kérték a végrehajtási per tárgyalásának felfüggesztését az érvénytelenségi per jogerős befejezéséig. Annak indoka, hogy az érvénytelenségi per folyamatban léte ellenére az adósok végrehajtás megszüntetése iránti pert is kezdeményeztek, alapvetően az, hogy a végrehajtás felfüggesztésére az érvénytelenségi perben nem, csak a végrehajtási perben van lehetőség.³² Ugyanakkor az érvénytelenségi per megindítása és a végrehajtási per tárgyalásának felfüggesztésére irányuló kérelem arra utal, hogy a felek maguk is úgy gondolják, hogy a végrehajtási perek szigorú szabályai, a szűkre szabott határidők nem feltétlenül teszik lehetővé az érvénytelenségi perekben szükséges széleskörű bizonyítás lefolytatását.

A Kúria a 2013. július 4. napján meghozott iránymutató döntésében³³ úgy foglalt állást, hogy a vételi és eladási árfolyamok alkalmazásából eredő teher (az árrés) olyan költségnek minősül, amit a szerződésben fel kell tüntetni, ennek elmaradása a szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdésének c) pontján alapuló semmisségét vonja maga után. Ezen - egyedi ügyben hozott - döntést követően némiképp megszáporodtak az árfolyamrés szerződésben való feltüntetésének elmaradására alapított érvénytelenségre hivatkozó végrehajtás megszüntetési keresetek, azonban érdemi elsőfokú ítélet meghozatalára - a korábbiakban említett tárgyalásfelfüggesztési kérelmekre figyelemmel - viszonylag kis számú esetben került csak sor. Másodfokú ítélet pedig még annál kevesebb áll rendelkezésre, ugyanis az alperesi bankok sok esetben nem terjesztettek elő fellebbezést a

³² Fővárosi Ítéletábrla 3.Pkf.26.191/2005/1., Fővárosi Ítéletábrla 3.Pkf.25.395/2013/1.

³³ Gfv.VII.30.078/2013/14.

számukra egyébként kedvezőtlen, a végrehajtási eljárás megszüntetéséről rendelkező ítéletek ellen.

A későbbiekben a Kúria a 2/2014. számú jogegységi határozatában a 2013. július 4. napján meghozott határozatának elvi bírósági határozatként való fenntartását megszüntette, és a jogegységi határozat 3. pontjában kimondta, hogy a folyósításkor a pénzügyi intézmény által meghatározott vételi, a törlesztésekkor pedig az eladási árfolyamok (különmű árfolyamok) alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás, így az számára indokolatlan költséget jelent. Rögzítésre került továbbá, hogy e rendelkezések azért is tisztességtelenek, mert alkalmazásuk gazdasági indoka a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, nem átlátható. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő vételi és eladási árfolyamok, mint átszámítási árfolyamok helyett az Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama válik a szerződés részévé a Ptk. 231. § (2) bekezdésében meghatározott diszpozitív törvényi rendelkezésre tekintettel, mindaddig, amíg kógens törvényi rendelkezés nem lépett azok helyébe.

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény 16. §-a alapján 2014. december 31. napjáig a fogyasztói kölcsönszerződések érvénytelenségére alapított valamennyi végrehajtás megszüntetése iránti per is hivatalból felfüggesztésre került, és e sorok írásakor még nem tudni pontosan, mikor és mi módon fognak folytatódni.

1.2.1.2 A munkáltató határozatának záradékolása

A Vht. 23. §-a értelmében a bíróság végrehajtási záradékkal látja el a munkáltatónak

a) a munkavállalóval közölt és keresettel nem támadott fizetési felszólítását, továbbá

b) a munkavállalóval a békéltető eljárás (a [munka törvénykönyvéről](#) szóló [2012. évi I. törvény 288. §](#)) során kötött egyezséget. Ugyanezen § (2) bekezdése kimondja, hogy az (1) bekezdésben említett fizetési felszólítás vagy egyezség akkor látható el végrehajtási záradékkal, ha a tartozásnak a munkabérből való közvetlen levonására nincs lehetőség, vagy ez nem vezetett vagy aránytalanul hosszú idő múlva vezetne eredményre. Ugyanezen § (3) bekezdése szerint pedig a

bíróság akkor látja el végrehajtási záradékkal a fizetési felszólítást vagy egyezséget, ha az (1) és (2) bekezdésben foglalt feltételeket a munkáltató igazolta.

A záradékolásra tehát akkor kerül sor, ha a munkáltatói határozat egy sor alaki feltételnek (perindítás hiánya, Mt. szerinti kézbesítés, stb...) megfelel. Ezek vitatása, azaz alaki hiba esetén az egységesen követett bírói gyakorlat szerint a Vht. 211. § (2) bekezdés alapján a záradék törlésének van helye. Tartalmi hiba esetén végrehajtás megszüntetése/korlátozása iránt per indítható. Ha az adós érdemben vitatja a tartozást, megfordul a bizonyítási teher: az alperes, azaz a végrehajtást kérő köteles bizonyítani, hogy az adós milyen jogcímen és mennyivel tartozik. Célszerű már az idézéssel együtt tájékoztatni a munkáltatót, hogy a Pp. 3. § (3) bekezdése értelmében őt terheli a bizonyítás, hogy amiatt ne kelljen a tárgyalást elhalasztani, hogy a munkáltató képviselője - nem tudván a bizonyítási terhérről - felkészületlen és nem tud a releváns tényekre nyilatkozatot tenni. A végrehajtást kérő munkáltatónak azon állítása, miszerint a bíróság záradékolással elrendelte a végrehajtást, ezzel elfogadta a követelést, így az adós felperest terheli annak bizonyítása, hogy a tartozás nem áll fenn, nem helytálló, mivel nemleges bizonyításnak nincs helye.

A Budapest Környéki Törvényszék az 5.Pf.25.066/2012/4. számú ítéletében a Dabasi Városi Bíróság ítéletét megváltoztatva a keresetlevélben megjelölt végrehajtást megszüntette. Az ügyben irányadó tényállás szerint a Dabasi Városi Bíróság az alperes által benyújtott munkáltatói fizetési felszólítást végrehajtási záradékkal látta el 1.084.142,- Ft kártérítés és járulékai végrehajtása iránt. A felperes a végrehajtás megszüntetését arra hivatkozva kérte, hogy a fizetési felszólítással a munkáltató csak a jogalap nélküli munkabér vagy bér jellegű kifizetéseket érvényesítheti, kártérítési követelést azonban nem, ezért a végrehajtási záradékolásnak nem volt helye. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Döntését azzal indokolta, hogy az alperes csatolta a felpereshez intézett felszólító levelet, amely tartalmazza, hogy mely cselekmény miatt milyen összegű kár megtérítését követeli, valamint a Munkaügyi Bíróság tájékoztatását arról, hogy a felperes keresettel ezt a felszólítást nem támadta meg. A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletének indoklásában kifejtette, hogy a Vht. - a perbeli időszakra vonatkozóan hatályos - 23. § (1) bekezdésének a) pontja szerint a munkáltató fizetési felszólítása ugyan záradékolható, azonban az itt megjelölt „más tartozás” nem lehet kártérítés, míg a Vht. 23. § (1) bekezdésének b) pontja alapján a munkáltató kártérítési határozata záradékolható, de csak

akkor, ha van kollektív szerződés, az tartalmazza az eljárás rendjét, azt az összeghatárt, amelyen belül a munkáltató határozatot hozhat. A perbeli esetben tehát tévedett az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy az alperes fizetési felszólítással érvényesíthette kártérítési igényét és azt a bíróság a Vht. 23. § (1) bekezdésének a) pontja alapján jogszerűen látta el záradékkal. Kártérítési igénye végrehajtását az alperes a Vht. 23. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti záradékkal érvényesíthette volna, de záradékolható munkáltatói határozat nincs, a felperes nem is esett kollektív szerződés hatálya alá, ezért nem volt olyan kötelezően szabályozott eljárás, amelynek során kártérítési határozat születhetett vele szemben. Mivel az alperes fizetési felszólítása nem minősül záradékolható határozatnak, a végrehajtást meg kellett szüntetni.³⁴

Ugyanígy foglalt állást a Legfelsőbb Bíróság is, amikor a Baranya Megyei Bíróság ítéletét felülvizsgálva kimondta, hogy kártérítésre irányuló igény esetén a munkáltató csak a bíróságtól kérheti a munkavállalóval szemben fennálló követelésének megtérítését kollektív szerződés hiányában. Az írásbeli felszólításon alapuló végrehajtást - mivel ezen a módon a követelés érvényesen nem jöhet létre - meg kell szüntetni.³⁵

1.2.2 A követelés megszűnésére alapozott per

Ha az adós arra hivatkozva indít végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti pert, hogy a követelés részben vagy egészben megszűnt, minden olyan tényre hivatkozhat, amely akár a végrehajtás elrendelése előtt, akár azt követően merült fel. A per megindítására lényegében ugyanazon okokból kerülhet sor, amelyekre hivatkozással az adós a Pp. 368. §-ában szabályozott megszüntetési perekben érvényesíthet igényt. Ezek az okok: a teljesítés, a teljesítés lehetetlené válása, a végrehajtást kérő követelésének az elévülése, valamint az, ha a végrehajtás elrendelésének alapjául szolgáló okiratban rögzített megállapodást a felek később módosították. Ebből a körből a Pp. 369. §-a külön kiemeli és nevesíti azt az esetet, ha az adós a követeléssel szemben beszámítható követelést kíván érvényesíteni. A Pp. 368. és 369. §-a szerinti performa esetén az igényérvényesítéssel kapcsolatban annyi a különbség, hogy míg a végrehajtási lappal elrendelt végrehajtás esetén követelmény, hogy a végrehajtás megszüntetésére vagy korlátozására alkalmas tények a végrehajtási lap kiállításának alapjául szolgáló határozat meghozatala után

³⁴ Budapest Környéki Törvényszék 5.Pf.25.066/2012/4.

³⁵ Pfv.I.21.550/2000/6.

következzenek be, ilyen elvárás a záradékolással indult végrehajtási eljárások esetén nyilvánvalóan nincs, hiszen a követelés jogszerűségét a bíróság vagy más hatóság még nem bírálta el.³⁶

Amennyiben az adós a végrehajtás megszüntetése iránti igényét a követelés megszűnésére alapítja, a bíróságnak a végrehajtás alá vont követelés megszűnését anyagi jogi szempontból kell vizsgálnia: a bíróság ilyenkor abban a kérdésben foglal állást, hogy az adott követelésre irányadó jogterület szerint megállapítható-e a követelés megszűnése. Nem annak van tehát jelentősége, hogy a keresetben a végrehajtás megszüntetésének alapjául szolgáló tényt vagy körülményt a végrehajtási eljárásban miként értékelték és a végrehajtási eljárás szempontjából milyen hatást tulajdonítottak a számára, hanem annak, hogy az adott tény vagy körülmény az irányadó anyagi jog rendelkezései szerint valóban a követelés megszűnését eredményezte-e, s ezáltal a végrehajtás megszüntetésének az erre irányuló perben az anyagi jogi alapját képezheti-e.³⁷

1.2.3 A halasztásra alapozott per

Ezen az alapon a végrehajtás megszüntetésére vagy korlátozására irányuló per megindítására akkor kerülhet sor, ha a végrehajtást kérő a végrehajtás elrendelését megelőzően adott halasztást az adósnak a követelés teljesítésére. Ha a teljesítésre vonatkozó halasztást a végrehajtást kérő a végrehajtás elrendelését követően engedélyezte, a végrehajtás a Vht. 52. § f) pontja alapján szünetel.

1.2.4 A beszámításra alapozott per

A beszámításra alapított per esetén is ugyanazon szabályokat kell figyelembe venni, mint a Pp. 368. §-ában foglalt pertípus esetén: a végrehajtható határozattal vagy egyezséggel megállapított követelésbe csak ugyanilyen vagy közokiratba foglalt ellenkövetelést lehet beszámítani, annak ellenére, hogy a végrehajtási záradékkal érvényesített követelést és annak összegszerűségét a végrehajtás előtt bírósági határozat nem állapította meg.³⁸

³⁶ Pestovics, 2000., 110. o.

³⁷ Pfv.I.21.845/2009/6.

³⁸ Pestovics, 2000., 117. o.

Irodalomjegyzék

Könyvek

- A polgári perrendtartás magyarázata 2. Második, átdolgozott kiadás, 2006.

Szerk: Németh János - Kiss Daisy

- Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala Személyzeti és Oktatási Főosztály,

A végrehajtás folytán indult bírósági peres és nemperes eljárások gyakorlatáról

szerk: Holakovszkiné dr. Pestovics Ilona, 2000.

Internetes források

- dr. Nagy Ibolya: A végrehajtás megszüntetésének lehetőségei és gyakorlati problémái

a végrehajtási jog elévülése esetén, <http://www.jogiforum.hu/hirek/26947>, 2012.01.06.

- dr. Tarczay Áron: A végrehajtási jog elévülésének néhány eljárási vonatkozása,

<http://members.chello.hu/tarczay/vegrehajt.pdf>, 2014.08.24.

Előadások

- Összefoglaló, A végrehajtás megszüntetési és korlátozási perek - A végrehajtási

igényperek, A Magyar Bíróképző Akadémián 2009. január 19-21. között megrendezett szeminárium

anyaga alapján írták: Drexlerné dr. Karcub Edit, Fónyiné dr. Kazareczki Andrea, dr. Szabó Mária,

szerk.: Darákné dr. Nagy Szilvia, dr. Szabó Mária

- Végrehajtási jogi szakmai tanácskozás a Fővárosi Ítéltáblán, írásbeli összefoglaló,

2013. július 15., dr. Pestovics Ilona

Felhasznált jogszabályok jegyzéke

- 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról
- 1959. évi IV. törvény a polgári törvénykönyvről
- 1990. évi XCIII. törvény az illetékekről
- 1991. évi XLIX. törvény a felszámolási eljárásról
- 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról
- 1996. évi CXII. törvény a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról
- 2013. évi V. törvény a polgári törvénykönyvről
- 6/1986. (VI.26.) IM rendelet a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban
- 14/1994. (IX.8.) IM rendelet a végrehajtói díjszabásról